

“KADINLARA MAHSUS HALLER”

Kadınlara özel haller fikhın en önemli konularından birini teşkil etmektedir. Zira kadının namaz kılması, oruç tutması, Kur’an’ı eline alması ve okuması, Kâbe’yi tavaf etmesi, mescide girmesi, cinsî münasebeti, iddet müddeti vb. dinî hükümler bu hallerle yakından ilgilidir.

Kadınlara mahsus bu haller hayız, nifas ve istihâzedir.

Hayız (Aybaşı Hali) Nedir?

Hayız (Aybaşı), kadınların hastalık ve doğum halleri dışında belli yaşlar arasında rahimden gelen bir kandır. Buna hayız, ay hali, aybaşı, muayyen hal gibi adlar da verilir.

İslam dininde bazı ibadetlerin yapılmasına engel olan hükmî kirlilik (hades) olarak nitelendirilmiş ve bununla ilgili bazı fikhî hükümler konmuştur.

Kur’an’da hayızın bir nevi sıkıntı ve rahatsızlık hali olduğu belirtilir.

“Sana kadınların ay halini sorarlar. De ki: “O bir ezadır (rahatsızlıktır) (Bakara, 2/222).

Ne Zaman Başlar, Kaç Yaşına Kadar Sürer?

Hayız hali, en erken 9 yaşında başlar. Genç kızlar bu halin başlamasıyla bulûğa ermiş olurlar. Bu hal, en geç 55 yaşına kadar, her ay belli sürelerle devam edip gider. Bu yaştan sonra da kesilir. 9’dan önce ve 55’ten sonra görülen kanamalar, muayyen halden

sayılmazlar. Bir hastalıktan gelen istihâze (özür) hali kabul edilirler (Diyanet İlmihali, I, 212).

Şafîilere göre hayız kanının kesilmesi için belirli müddet yoktur, hayatı boyunca devam edebilir. Bu hususta iklim göz önüne alınır. Çünkü adet müddeti, beldelerin altmış iki yaştan sonra kesilmesi çoğunlukla olur (Ömer Nasuhi Bilmen, Büyük İslam İlmihali, 93).

Nasıl Belli Olur?

Hayız akıntısı kırmızı, siyah, sarı, bulanık yeşil ve kiremit renklerinde olabilir. Bu renklerden biri görülünce, hayız halinin başladığına hükmedilir. Hayız hali sona erdiğinde ise, gelen akıntı beyaz renktedir ve rahmin tabiî akıntısıdır. (Ömer Nasuhi Bilmen, Büyük İslam İlmihali, 94).

Kaç Gün Sürer?

Hayız hali, en az 3 gün, en çok 10 gün sürer. 3 günden (72 saat) az gelen akıntı ile 10 günden (240 saat) fazla gelen akıntı muayyen halden sayılmaz. Bir hastalıktan geldiği kabul edilir (Diyanet İlmihali, I, 212).

Şafîî mezhebine göre ise bu durum en az bir gün bir gece, en fazla on beş gündür.

Hayız süresi içinde akıntının devamlı olması şart değildir. Ara sıra kesilebilir. Mesela, bir kadın üç gün kanama görse, sonra iki gün akıntı kesilse, sonra yine üç gün daha kanama olsa, o kadının hayız müddeti 8 gündür. Arada

akıntısız geçen iki gün de hayız günlerinden sayılır.

Önceden hayız süresi beş gün olan bir kadın, daha sonraki ayda beşinci günün bitiminde temizlenmeyip kendisinden altıncı, yedinci, sekizinci, dokuzuncu ve onuncu günlerde de kan gelmeye devam etse, bu durum on günü geçmediği takdirde önceki beş günden sonraki akıntılar da ay halinden sayılır. Yani kaç gün kan gelmişse ay hali süresi o kadardır.

Eğer önceki aylarda ay hali süresi beş gün olan kadının kan akıntısı on günü geçerse mesela on iki gün olursa onun ay hali yine beş gündür. Beş günden fazla olan yedi günlük süre istihâze yani özür sayılır. Bu günlerde kılınmayan namazların kaza edilmesi gerekir.

Hayız Bittikten Sonra Onu Takip Eden Temizlik Süresi En Kısa Ne Kadardır?

15 gündür (Diyanet İlmihali, I, 212).

Hayız Çağına Giren Bir Kız Kendisinde İlk Kanamayı Görünce Ne Yapar?

Hayız görececek çağa gelen bir kız, ilk defa görmeye başladığı kanamadan dolayı, hemen namazı, orucu terk eder. Bu kıza “mübteditie” denir. Bununla birlikte dinî mükellefiyetler başlamış olur. Şayet hayız hali üç günden az sürerse hayızlı olmadığı anlaşılır.

Hayız Olmayan Bir Kız Ne Vakit Ergin Sayılır?

On beş yaşını bitirmekle ergenliğe girmiş olur.

Hamile Kadının Gördüğü Kanama Adet Kanı Mıdır?

Hayır. Bu kanama özür kanıdır (Ömer Nasuhi Bilmen, Büyük İslam İlmihali, 97).

Nifas (Lohusalık Hali) Neye Denir?

Nifas, doğum sonrasında kadından gelen kana denir. Nifas haline Türkçemizde “Lohusalık hali” denir.

Nifas (Lohusalık Hali) Kaç Gün Sürer?

Nifas, yani lohusalık halinin en az kaç gün süreceği belli değildir. Bir gün bile olabilir. En fazla devam müddeti ise 40 gündür. 40 günden fazla sürmez. 40 günden sonra kesilmeyip devam eden kan, artık nifas kanı değil, istihâze (özür) kanıdır.

Bazı kadınlar çocuk doğurduktan sonra ancak 15-20 veya 25 gün kadar nifas görürler. Sonra kan kesilir. Böyle kadınların, nifas süreleri bu kadar olmuş olur. Bundan sonra yıkanır, namaz kılıp oruç tutmaya başlayabilirler. Nifasın en uzun süresi, Şâfiî mezhebine göre 60 gündür (Diyanet İlmihali, I, 214).

Düşük Yapan Kadın Nifaslı Sayılır mı?

Düşük çocukların el, ayak, parmak gibi uzuvları belirmiş ise, nifas hali meydana gelir.

Fakat azaları henüz teşekkül etmemiş bir düşük ile nifas hali vücut bulmaz (Diyanet İlmihali, I, 215).

Bir kadın, düşükten önce veya sonra kan görür ve düşüğün yaratılışı da açık (uzuvları belli) olursa, kadının önceki görmüş olduğu kan, hayız kanı değildir, düşükten sonra kan gördüğü için, o kadın lohusa sayılır. Fakat düşüğün yaratılışı (uzuvları) belli olmamışsa önceki gördüğü kan; eğer, kadını hayızlı saymaya imkân varsa, hayız kanıdır (Feteva-i Hindiyeye, I, 132).

Azası belli olmayan çocuğu düşüren kadından gelen kan üç gün devam eder ve ondan önce geçmiş hayızından sonra tam bir temizlik devresi geçerse hayızdır. Temizlik devresinin geçmesi iki hayız arasında fasıla (ara) teşkil etmek için lazımdır. Kan üç gün devam etmez de ondan önce tam bir temizlik devresi geçerse yahut üç gün devam eder de ondan önce tam temizlik devresi geçmezse veyahut hem üç gün devam etmez, hem de önceden tam temizlik devresi geçmezse gelen kan istihâze (özür)dir (İbn Âbidîn, *Reddü'l-Muhtâr*, I, 503-504). Ceninin hali yani azası belli mi değil mi, bilinmezse mesela; çocuğu helada düşürür de devam üzere kan gelirse bakılır. Mesela; hayız 10 gün, temizlik devresi 20 gün, nifas da 40 gün ise çocuğu hayızının ilk gününde düşürdüğü takdirde 10 gün namazını yüzde yüz bırakır. Zira bu kadın ya hayızlı, yahut nifaslıdır. Sonra yıkanarak 20 gün namazını şüphe ile kılar. Çünkü nifaslı veya temiz olması ihtimali vardır. Sonra 10

gün namazını yüzde yüz bırakır. Zira ya hayızlıdır, yahut nifaslı. Sonra yıkanarak 20 gün yüzde yüz bilerek namaz kılar. Bu kırk günü tamamlamak içindir. Ondan sonra adeti 10 gün hayız, 20 gün temizlik devresi olur. Çocuğu hayız günlerinden sonra düşürürse, o vakitten itibaren temizlik devresindeki adeti kadar şüphe ile namazını kılar. Sonra hayızdaki yüzde yüz bildiği adeti kadar namazını terk eder (İbn Âbidîn, *Reddü'l-Muhtâr*, I, 504).

Ameliyatla Doğum Yapan Kadınlar da Nifaslı Sayılırlar mı?

Çocuk ameliyatla (sezeryan) alınır ve kan rahimden değil de sadece karından çıkarsa, bu kan, yaradan akan kan hükmündedir nifas hali tahakkuk etmez. Kan, ancak rahim yoluyla dışarı çıkarsa, kadın nifaslı sayılır.

Nifas Müddeti İçinde Görülen Temizlik Nifastan Sayılır mı?

Evet, sayılır. Meselâ 10 gün kan gelip 5 gün kesilse, sonra tekrar kanama başlasa ve 10 gün kadar sürse, bu 25 günlük sürenin hepsi de nifastan sayılır. Çocuğun dünyaya gelmesiyle lohusalık başlamış olur.

İstihâze (Özür) Hali Nedir?

Hayız ve nifas müddetleri dışında, rahimden akan kana istihâze yani özür kanı denir.

İstihâze kanı, hayız ve nifas kanından farklıdır. Bu kan, damardan geldiği için ince

ve kokusuzdur. Tıpkı burundan vesaire azalardan akan kan gibidir. Bir özür ve hastalık kanıdır. 3 günden az, 10 günden fazla ve hamilelik esnasındaki kanamalar ile 9 yaş öncesi ve adetten kesilmiş kadından gelen kanamalar istihâze (özür) kanıdır.

Hayız ve Nifası Bitmiş Kadına, Gusletmeden Evvel Kocasının Cinsî Münasebette Bulunması Helâl Olur mu?

Hayız ve nifasın azamî müddetleri (hayızda 10, nifasta 40 gün) geçince kadınla cinsî münasebet helal hale gelir. Guslü beklemek gerekmez. Ancak yine de kadın guslettikten sonra temas, müstehab kabul edilmiştir.

10 günden evvel hayız ve 40 günden evvel nifas halinin sona ermesi durumunda ise, cinsî münasebet derhal helâl olmaz. Zira bu durumda cinsî münasebetin helal olabilmesi için kadın ya yıkanmış olmalı ya da yıkanmamış olsa bile hayız ve nifas için zikredilen normal sürelerin üzerinden en az bir namaz vaktinin geçmesi gerekir. Bu takdirde gusledilmemiş bile olsa, cinsî münasebet helâl hale gelmiş olur.

Hayız ve Nifas Hali Devam Ederken Geceleyin Uyuyup Sabahleyin Temiz Olduğunu Gören Kimsenin Durumu?

Bu kişinin geceden temiz olduğuna hükmedilir ve yatsı namazını kaza etmesi gerekir (Serahsî, *Mebcut*, III, 151). Ancak geceleyin temiz olarak uyuyan kimse sabahleyin kan

görse kanı gördüğü vakitten itibaren hayızı başlamış olur.

Cünüp olan bir kadın boy abdesti almadan hayız olsa veya hayızlı bir kadın ihtilam olsa gusül alması tavsiye edilir.

Hayız ve Nifas Döneminde Yapılamayacak Şeyler:

1. Hayız ve nifas halindeki kadından her türlü namaz mükellefiyeti düşer. Kadınlar hayız-nifas halinde oldukları müddet zarfında, namaz kılmaları kendilerine haram olur. (Diyanet İlmihali, I, 212).

Kadınların hayız ve nifas halinde iken kılamadıkları bu namazları sonradan kaza etmeleri gerekmez. Zira Hz. Peygamber (s.a.v)'in sevgili eşi Hz. Âişe bu konuda şu tecrübesini aktarmaktadır: Bir kadın Âişe (r.a)'a: "Hayız gören bir kadın namazı kaza edecek mi?" diye soru sordu. Âişe (r.a): "Sen Harûrîlerden misin?. Biz Resûlullah (s.a.v)'in yanında hayız gördüğümüz zamanlarda namaz kılmazdık ve kazasıyla da emrolunmazdık" diye cevap verdi (Buhârî, "Hayz", 20).

2. Hayız-Nifas halindeki kadınlara, namaz kılmak gibi oruç tutmak da haramdır. Ancak namazdan farklı olarak oruçlu geçiremedikleri günleri temizlendikten sonra kaza etmeleri gerekmektedir (Diyanet İlmihali, I, 214).

Hayız ve nifas halinde oruç tutamayan bir kadının, yemeyip içmeyip oruçlu gibi durması doğru değildir. Temiz iken niyet edip oruca

başlayan kadın imsaktan sonra gündüzün her hangi bir saatinde hayız veya nifas olsa orucu bozular. O gün akşama kadar oruçlu geçirmesi caiz değildir. Yemeyip içmeyip oruçlu gibi durması uygun değildir. Hayız olan bir kadın gündüz temizlense yani hayızı sonra erse günün geri kalanını akşama kadar yemeden içmeden geçirmesi uygun olur.

Bir kadın kendisine borç olan iki ay keffaret orucunu tutarken hayız olsa o günlerde oruç tutamaz. Fakat hayızı biter bitmez ara vermeden kaldığı yerden keffaret orucuna devam eder ve bu şekilde oruçlarını birbirine ekleyerek hesap edip altmış günü tamamlar. Eğer hayızdan temizlendikten sonra hemen oruca devam etmeyip bir veya iki gün ara verirse keffaret bozulmuş olur ve keffaret orucuna yeniden başlaması gerekir. Çünkü keffaret orucunu ara vermeden tutmak lazımdır.

Bir kadın yemin keffareti olan oruca başlasa ve tamamlanmadan hayız görse temizlendikten sonra yeniden başlaması gerekir. Çünkü kadının üç günden ibaret olan yemin keffaretinin orucunu iki adet arasında tutması mümkündür.

3. Hayızlı kadınların Kur'an okuması ve mescide girip orada kalması Hanefiler de dâhil fakihlerin çoğunluğuna göre caiz değildir. Bu konuda hayız ve nifas halindeki kadın cünüp kimse gibidir. Eğitim ve öğretim amaçlı, vaaz dinlemek için mescide girebilirler, dua ve zikir niyetiyle dua ayetlerini, Fatiha, İhlas gibi sureleri

besmeleyi, kelime-i tevhid ve kelime-i şehâdeti okuyabilirler. Maliki fakihleri ise, kadın hayız süresi içinde Kur'an okuyabileceğini, fakat hayız kanı kesildiği andan itibaren gusledip temizleninceye kadar cünüp hükmünde olup Kur'an okuyamayacağını belirtmişlerdir. Zira onlar cünüplük halinin iradî, hayzın ise gayri iradî oluşundan hareketle hayızlı kadın lehine bir ayırım yapmayı gerekli görmüş, özellikle Mâlikîler kadınların Kur'an öğretimi ve öğrenimi için böyle bir ruhsata ihtiyaç bulunduğundan hareket etmişlerdir.

Kur'an öğretimi ve öğrenimi ile meşgul olan kadınlar, hatta mazeret beyan etmesinin kendisini zor durumda bırakacağı kadınlar yukarıdaki ruhsattan yararlanarak hayızlı oldukları halde mushafı ellerine alıp Kur'an okuyup dinleyebilirler.

Ayrıca hayızlı ve nifaslı kadınların veya cünüplerin kunut vesaire gibi çeşitli duaları okumalarında, tesbih ve tehlil kelimelerini söylemelerinde ve Hazret-i Peygamber'e salât ve selâm getirmelerinde hiçbir mahzur yoktur (Diyanet İlmihali, I, 213).

Bunun yanı sıra hanımların bu özel günlerinde yapılması yanlış olarak bilinen tırnak, saç ve tüy temizliğinin gerçekleştirilmesinde sakınca yoktur. Ancak kanamanın kesilmesinden sonra yıkanmadan saç ve tırnak kesilmesi tenzihen mekruhtur. Cenazeye bakmak, cenazeyi yıkamak, kabir ziyaretinde bulunmak, yeni doğmuş bebeğe bakmak gibi halk arasında yanlış olarak telakkî edilen bir takım şeylerde

her hangi bir sakınca görülmemiştir. Hayız ve nifas halindeki kadın hayvan kesebilir ve kestiği de yenilir.

4. Hayız, nifas ve cünüp halinde bulunanların, Kur'an'a ellerini sürmeleri de haramdır. Hattâ bütün Kur'an'ı (Mushaf'ı) değil, bir âyeti, bir âyetin birkaç kelimesini dahi tutmak haramdır. Ancak Kur'an'a bakmaları ve Kur'an'ı dinlemeleri caizdir. Bununla birlikte hayız ve nifas halindeki bir kadın, namaz kılmakla mükellef olmadığı için secde kendisine vacip değilken cünüp olan kimse, kadın olsun erkek olsun eğer secde âyetini duyarsa tilavet secdesi kendisine vacip olur. Temizlendikten sonra bu secdeyi yerine getirmesi gerekir.

5. Hayız ve nifas hâlindeki kadının veya cünüp olan kadın ve erkeğin Kâbe-i Mükerrreme'yi tavaf etmeleri de haramdır (Diyanet İlmihali, I, 213).

Konu ile ilgili bir hadisi şerifte Hz. Âişe validemiz, Peygamberimizle haccettiği sırada kendisinde muayyen hal olmuş, bu durumda haccı yarım kalacak düşüncesiyle ağlamaya başlamıştı. Peygamberimiz kendisine:

“Ne oluyorsun, ay hali mi gördün? Diye sormuş ve ardından şu açıklamayı yaparak bu, kadınlar tâifesine Allah'ın bir yazısı ve takdiridir. Kâbe'yi tavaftan başka hacıların yaptığı her şeyi yap; Kâbe'yi de ay hâlinde kurtulduktan sonra tavâf edersin” buyurmuştur (Buhârî, “Hayz”, 1).

6. Hayız ve nifas hâlinde olan kadının kocası ile cinsî münasebette bulunması da haramdır. Bu halde yapılan bir cinsî birleşme, büyük günahlardan sayılmıştır.

“Sana kadınların ay halini sorarlar. De ki: “O bir ezadır (rahatsızlıktır). Ay halinde kadınlardan uzak durun. Temizleninceye kadar onlara yaklaşmayın. Temizlendikleri vakit, Allah’ın size emrettiği yerden onlara yaklaşın. Şüphesiz Allah çok tövbe edenleri sever, çok temizlenenleri sever” (Bakara, 2/222).

Böyle bir günah işleyenin tövbe ve istiğfar etmesi gerektiği gibi ilk günlerdeki ilişki için verebilir durumda iken günahlarını örtecek bir dinar ,25 gr altın, son günlerdeki ilişki için bunun yarısı miktarındaki altın veya değerini vermesi gerekir. Zekat’ın nisabı 20 dinar= 85 gr. altın olduğuna göre bir dinar 4.25 gr. Altındır (Yusuf el-Kardâvî, *Fıkhu’z-Zekat*, I, 257, 261).

Adet halinde cinsel temasta bulunmak Rabbimizin ve Peygamberimizin buyruklarıyla yasaklanmış olduğu için eşler isteseler ve -bilfarz- bedenî ve ruhî zararlarından korunabilmiş olsalar bile cinsel temasta bulunamazlar. Zira karşılıklı anlaşma haramı helal kılmaz. Bu sebeple bu ilahî yasağı çiğneyen eşler günahkar olurlar.

Hayız hâlinde olan kadının göbek ile diz kapakları arasında kalan avret sahasına kocasının şehvetsiz bile olsa çıplak olarak

temas etmesi, el dokundurması da haramdır (Diyanet İlmihali, I, 214).

Cumay b. Umayr’ın rivâyet ettiği bir hadiste Cumay şöyle anlatıyor: “Ben, annem ve teyzemle birlikte Hz. Âişe’nin yanına girdim. Onlar Hz. Âişe’ye hayızlı iken Hz. Peygamber “Sizlerle nasıl münasebette bulunurdu” diye sordular. Âişe validemiz, “Hayızlı olduğumuz zaman bize geniş bir izar giymemizi emreder sonra sine ve göğsümüze iltizamda (temasta) bulunurdu, demiştir” (Nesâî, “Hayız”, 12).

7. Âdet halindeki kadını boşamak haramdır. Bu durumdaki boşama, sünnete uygun olmayan bid’at bir boşama şeklidir.

Hz. Ömer’in oğlu Abdullah, karısını adetliken boşadığında Hz. Ömer durumu Peygamber Efendimiz’e anlatınca Resûlullah bunu onaylamamış ve şöyle buyurmuştur: “Ona, eşine dönmesini emret. Sonra (illa da boşayacaksa) eşini temizlik döneminde veya hamile iken boşasın.” (Zühaylî, *Fıkhu’l-İslâm*, I, 622-631).